

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/288/2019
Identifikačné číslo spisu:	1216207992
Dátum vydania rozhodnutia:	27.01.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:1216207992.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu H. Z., bývajúceho v O., zastúpeného Advokátskou kanceláriou Okenica Šula & Co. s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pražská č. 11, proti žalovanému Najvyššiemu kontrolnému úradu Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Priemyselná č. 2, zastúpenému Advokátskou kanceláriou TaylorWessing e/n/w/c advokáti s.r.o., so sídlom v Bratislave, Panenská č. 6, o určenie neplatnosti štátnozamestnaneckého pomeru výpoveďou, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 52Cpr/2/2016, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 20. novembra 2018 sp. zn. 5CoPr/11/2017, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 20. novembra 2018 sp. zn. 5CoPr/11/2017 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej aj „súd prvej inštancie“) medzitýmny rozsudkom z 9. júna 2017 č. k. 52Cpr/2/2016-365 rozhodol tak, že výpoveď zo štátnozamestnaneckého pomeru daná žalobcovi 28. januára 2016 žalovaným je neplatná. Určil, že predmetný pracovný pomer naďalej trvá. Rozhodnutie o náhrade mzdy ponechal na ďalšie konanie. Po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že výpoveď žalobcu ako vedúceho štátneho zamestnanca je neplatná pre nesplnenie dvoch hmotnoprávných podmienok spočívajúcich v absencii riadneho prerokovania výpovede odborovou organizáciou a v nesplnení ponukovej povinnosti. Súd prvej inštancie nepovažoval za potrebné zaoberať sa otázkou účelovosti organizačnej zmeny, ktorej efektívnosť nie je oprávnený preskúmať s odkazom na uznesenie Ústavného súdu SR z 13. februára 2016 sp. zn. ÚS 86/2012. V zmysle uvedeného mal žalobu za vecne opodstatnenú a preto jej vyhovel.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom z 20. novembra 2018 sp. zn. 5CoPr/11/2017 na odvolanie žalovaného medzitýmny rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. V súvislosti s účelovosťou organizačnej zmeny a zrušenia odboru poukázal na výpoveď svedka H. I., z ktorej vyplýva, že väčšina týchto činností sa vykonávala na odbore riadenom žalobcom aj pred organizačnou zmenou, len sú inak charakterizované. Následne odkázal aj na výpoveď svedka Y. E., ktorý mal za to, že formulácie činností novovytvoreného odboru nie sú dostatočne určité. Vychádzajúc

z vykonaného dokazovania sa podľa názoru odvolacieho súdu možno stotožniť s názorom žalobcu, že namietaná organizačná zmena i zrušenie odboru podľa § 38 ods. 1 písm. a) zákona č. 400/09 Z.z. o štátnej službe (ďalej aj ako „zákona“) bolo účelové. Žalobcovi preto funkcia vedúceho zamestnanca zrušením odboru podľa § 38 ods. 1 písm. c) zákona nezanikla, v dôsledku čoho neboli splnené predpoklady pre výpoveď podľa § 47 písm. c) zákona. Upozornil na skutočnosť, že pri predchádzajúcich organizačných zmenách zostal žalobca vo funkcii vedúceho zamestnanca, hoci nemal právnické vzdelanie. Mal za to, že v prípade, ak žalobca nevykazoval požadované výsledky pri vykonávaní štátnej služby, žalovaný mal možnosť ho z tejto funkcie odvolať podľa § 37 ods. 3 zákona alebo tiež podľa § 37 ods. 4 zákona, nie však realizovaním predstieranej zmeny sa pokúsiť o zánik funkcie vedúceho zamestnanca zo zákona (§ 38 ods. 1 písm. a) zákona).

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil s poukazom na § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP považoval rozhodnutie odvolacieho súdu za prekvapivé, pretože odvolací súd založil svoje rozhodnutie na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie ohľadom údajného nesplnenia ponukovej povinnosti a povinnosti vopred prerokovať výpoveď so zástupcami zamestnancov. Rozhodnutie odvolacieho súdu obsahovalo úplne nové právne závery týkajúce sa účelovosti organizačnej zmeny vykonanej u žalovaného, ktoré sú navyše podľa jeho názoru nesprávne. V zmysle uvedeného mal za to, že došlo k porušeniu ustanovení § 387 ods. 2 a 3 CSP a rovnako aj § 382 CSP, na základe ktorého je odvolací súd povinný vyzvať strany konania, aby sa vyjadrili k novej aplikácii právnej normy, ktorá sa podľa jeho názoru na prejednávanej vec vzťahuje, a ktorá pri doterajšom rozhodovaní veci nebola použitá. Rozhodnutie odvolacieho súdu označil za nepreskúmateľné. Otázku, od ktorej sa mal odvolací súd v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP odkloniť formuloval tak, že aký vplyv má na splnenie povinnosti zamestnávateľa vopred prerokovávať výpoveď so zástupcami zamestnancov podľa § 74 ZP skutočnosť, že predsedníčka odborového orgánu v rozpore so stanovami odborovej organizácie nedoručí jednému z piatich členov odborového orgánu, ktorý je v danom čase dlhodobo práceneschopný, návrh programu zasadnutia odborového orgánu, na ktorom má dôjsť k prerokovaniu výpovede. Dovolačím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP namietal neriešenie právnej otázky ponukovej povinnosti podľa zákona o štátnej službe. V zmysle uvedeného navrhol zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Taktiež navrhol odklad právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu.

4. Žalobca navrhoval dovolanie odmietnuť ako neprípustné s tým, že mu bude priznaná náhrada trov konania v plnom rozsahu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie predpokladov pre odloženie právoplatnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 2 CSP a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „najvyšší súd“ alebo ako „dovolačný súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je dôvodné.

7. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.1. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od

vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna (v ďalšom texte len „právna otázka“).

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

10. Odborná spisba rozdeľuje podmienky prípustnosti dovolania na objektívne: a) prípustný predmet, b) lehota na podanie dovolania, c) náležitosti dovolania a na subjektívne, t. j. osoba oprávnená podať dovolanie (Ficová a kol. Občianske procesné právo, Druhé aktualizované a doplnené vydanie, Bratislava, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, str. 344).

10.1. V Civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú uvedené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

11. Vo vzťahu k námietke vyplývajúcej z § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietal predovšetkým vadu konania spočívajúcu v tom, že odvolací súd svoje rozhodnutie nečakane založil na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, pričom sa k záverom odvolacieho súdu nemal možnosť vyjadriť, pretože odvolací súd nepostupoval v súlade s § 382 CSP.

12. Podľa § 420 písm. f) CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12.1. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

13. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

14. Vyššie citované ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

15. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné (viď aj uznesenie najvyššieho súdu z 21. marca 2018, sp. zn. 7 Cdo 1/2018).

16. Dovolací súd uvádza, že z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým vyhovel žalobe žalobcu a jeho obsahu vyplýva, že súd prvej inštancie výpoveď žalobcu ako vedúceho štátneho zamestnanca považoval za neplatnú pre nesplnenie dvoch hmotnoprávnych podmienok spočívajúcich v absencii riadneho prerokovania výpovede odborovou organizáciou (§ 74 Zákonníka práce) a v nesplnení ponukovej povinnosti (§ 47 písm. c) Zákonníka práce). Okresný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa otázkou účelovosti organizačnej zmeny. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie posudzoval účelovosť organizačnej zmeny žalovaného, na ktorej postavil aj svoje rozhodnutie (viď bod 8., 13., 14. a 15. rozsudku odvolacieho súdu). V súvislosti s účelovosťou organizačnej zmeny a zrušenia odboru odvolací súd poukázal na výpovede svedka H. I. a svedka Y. E.. Odvolací súd sa stotožnil s názorom žalobcu, že namietaná organizačná zmena i zrušenie odboru podľa § 38 ods. 1 písm. a) zákona bolo účelové. Žalobcovi preto funkcia vedúceho zamestnanca zrušením odboru podľa § 38 ods. 1 písm. c) zákona nezanikla, v dôsledku čoho neboli splnené predpoklady pre výpoveď podľa § 47 písm. c) zákona. Z obsahu spisu nevyplyva, či súd vyzval účastníkov, aby sa k tejto, pre rozhodnutie podstatnej otázky, vyjadrili.

17. Keďže vzhľadom na vyššie uvedené má dovolací súd za to, že zo strany odvolacieho súdu došlo k posúdeniu predmetného sporu podľa iného zákonného ustanovenia ako súd prvej inštancie, pričom toto iné zákonné ustanovenie bolo pre rozhodnutie veci rozhodujúce, dovolací súd pristúpil k šetreniu, či zo strany odvolacieho súdu došlo k splneniu tzv. manuďukčnej (poučovacej) povinnosti vyplývajúcej z § 382 CSP. Podstatou tejto povinnosti je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom, a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Dovolací súd tak dospel k záveru, že z obsahu spisového materiálu vyplýva, že odvolací súd takto nepostupoval, teda odvolací súd si túto povinnosť nespľnil, v dôsledku čoho účastník konania v danej procesnej situácii nemal možnosť namietat správnosť tohto „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní. Týmto nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Uvedená skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

18. Keďže v okolnostiach preskúmvanej veci dospel dovolací súd k záveru, že postup odvolacieho súdu vo vzťahu k namietanej tzv. prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu vykazuje znaky namietaného nesprávneho procesného postupu vyplývajúceho z § 420 písm. f) CSP, dovolací súd s ďalšími námietkami podanými v zmysle § 420 písm. f) CSP a námietkami vyplývajúcimi z § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP nezaoberal.

19. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd v zmysle § 449 a § 450 CSP zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 20. novembra 2018 sp. zn. 5CoPr/11/2017 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.